

Turvallisen lääkehoidon toteuttaminen

Erva lääkehoidon koordinaattori, OYS

Sami Sneck, TtT, sh

Osallistu aktiivisesti

- * Today'sMeet:
 - * Täällä voit kommentoida aihetta vapaasti ja antaa palautetta

- * Socrative:
- * Googlaa "socrative" ->
- * Student login ->
- * Room:
- * XXX
 - * Vastaathan kysymyksiin vasta pyydettyessä

Hoitaja mokasi!

Kuvankaappaus mediasta: ”hoitaja mokasi...”

Ja taas...

- * Samankaltainen kuvankaappaus mediasta, eri paikka

Eihän näitä VOI er... sekoittaa

Kuvan lähde: Yle

Kysymys 1

- * Oletko työssäsi "törmännyt" lääkehoidon vaaratapahtumaan?

Syylistämistä vai oppimista

- * Henkilön syylistäminen ja tuomio?
 - * Kenen etu?
 - * Miten estää tapahtuman uusiutumisen?
 - * Mitä muita seurauksia?
- * Vaaratapahtumien käsittelyn perusajatuksia
 - * tapahtumat tulevat käsitellyiksi
 - * kaikki tarvittavat tahot (henkilöt, organisaatioyksiköt ja organisaatiot) voidaan osallistaa käsittelyn eri vaiheisiin
 - * käsittelyn periaatteista, johtopäätöksistä ja niiden pohjalta tapahtuvasta kehittämisestä voidaan viestiä laajasti
 - * vaaratapahtumien käsittelyn toimivuutta voidaan arvioida säännöllisesti ja kehittää jatkuvasti.

Kysymys 2

- * Onko organisaatiossasi käytössä vaaratapahtumien raportointijärjestelmä (esim Haipro)?

Haittatapahtumista

- * Kansainvälisten selvitysten mukaan 5–10 % sairaalapotilaista altistuu haittatapahtumalle ja 1 %:lle aiheutuva haitta on vakava
- * Suomen oloihin muunnettuna vakavia, jopa kuolemaan johtavia haittatapahtumia on arvioitu esiintyvän 750–1 500 vuodessa
 - * Liikenneonnettomuudessa kuolleet vuonna 2016 = 240
 - * Vakavasti loukkaantuneet vuonna 2015 = 477
 - * <https://www.liikenneturva.fi/fi/tutkittua/tilastot/ajankohtaiset-tilastot>
- * Useimmat (51 %) Haiproon ilmoitetuista tapahtumista liittyivät lääkkeisiin ja lääkitysprosessiin (5.5.2007–31.12.2009 kertyneistä 64 405 ilmoituksesta)

Valviran näkökulmasta

- * Lääkehoidon asianmukaisuuden arviointi on mukana noin 80 %:ssa Valviran käsittelemistä yksittäisen potilaan hoitoa koskevista kantelu- ja muista asioista
- * Usein kyse on ollut lääkehoidon tiedonsiirron katkoista tai
- * varsin yksinkertaisista asioista, jotka liittyvät esimerkiksi potilaan tunnistamiseen
- * veren hyytymistä ehkäisevän lääkehoidon toteuttamiseen liittyy usein ongelmia
- * ikääntyneiden hoiva- tai asumispalveluissa tapahtuneet lääkehoidon vaaratilanteet ovat aiheuttaneet viime aikoina aivan erityistä huolta

* http://sic.fimea.fi/1_2015/laakityturvallisuus_sosiaali-ja_terveydenhuollon_valvontaty%C3%B6ssa#sthash.LNIY1XvY.dpuf

Haipro

- * Vaaratapahtuma tai potilasturvallisuustapahtuma (Haipro)
 - * Potilaan turvallisuuden vaarantava tapahtuma, joka aiheuttaa tai voi aiheuttaa haittaa potilaalle
 - * Läheltä piti
 - * Vaaratapahtuma, joka olisi voinut aiheuttaa haittaa potilaalle. Haitalta vältyttiin joko sattumalta tai siksi, että poikkeama tai vaaratilanne havaittiin ja haitalliset seuraukset pystyttiin estämään ajoissa. Esimerkiksi: ”Tapahtuma, joka sisälsi vaaran potilasturvallisuudelle, joka ei kuitenkaan tässä tilanteessa realisoitunut”
 - * Haittatapahtuma
 - * Vaaratapahtuma, joka aiheuttaa haittaa potilaalle

Kysymys 3

- * Organisaatiossani sairaanhoitajien lääkehoidon osaaminen varmistetaan systemaattisesti ja toistuvasti (esim 5 vuoden välein)

Sairaanhoidajien lääkehoidon osaaminen ja osaamisen varmistaminen

- * Väitös 2016 (<http://urn.fi/urn:isbn:9789526210667>)
- * Taustaa:
 - * Osa lääkitysvirheistä johtuu tiedon tai osaamisen puutteista
 - * Toisaalta on myös tutkimustuloksia, joiden mukaan lääkitysvirheet johtuvat useimmiten muista syistä kuin tiedon, taidon tai osaamisen puutteesta
 - * esimerkiksi määrätyn lääkeannoksen antamatta jättäminen
 - * ohjeiden ja protokollien noudattamatta jättäminen
 - * kommunikaatio-ongelma

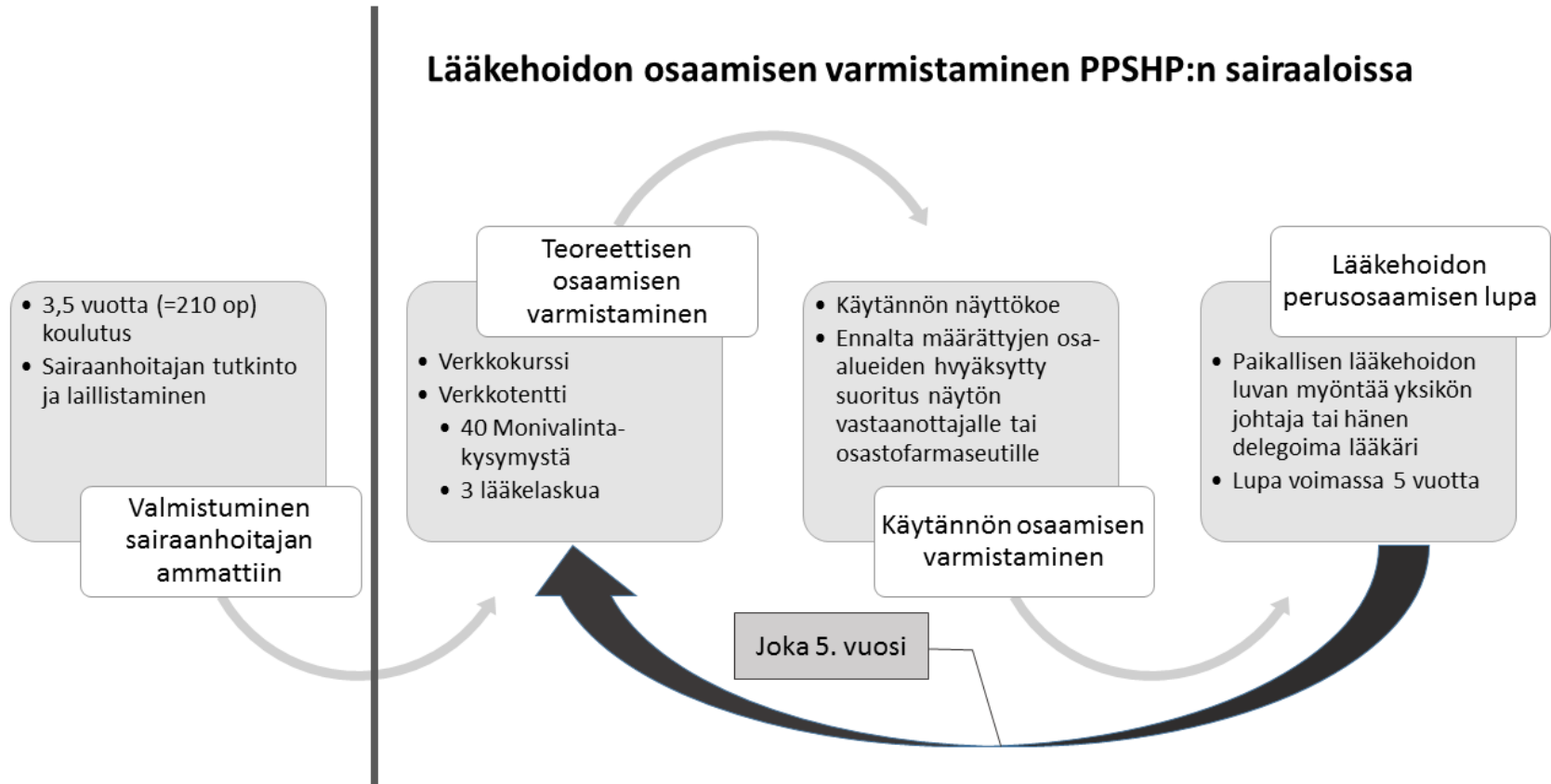
Sairaanhoitajien lääkehoidon osaaminen ja osaamisen varmistaminen

- * Tutkimuksen tarkoituksena oli
 - * kuvata ja selittää sairaanhoitajien lääkehoidon osaamista heidän itsensä arvioimana ja lääkehoidon teoria- ja lääkelaskutentin perusteella
 - * kuvata sairaanhoitajien käsityksiä lääkehoidon osaamisen varmistamisesta ja verkko-oppimisesta osaamisen varmistamisen menetelmänä

Sairaanhoidajien lääkehoidon osaamisen varmistamisen prosessi PPSHP:n sairaaloissa

<http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526210667.pdf>

Lääkehoidon osaamisen varmistaminen PPSHP:n sairaaloissa

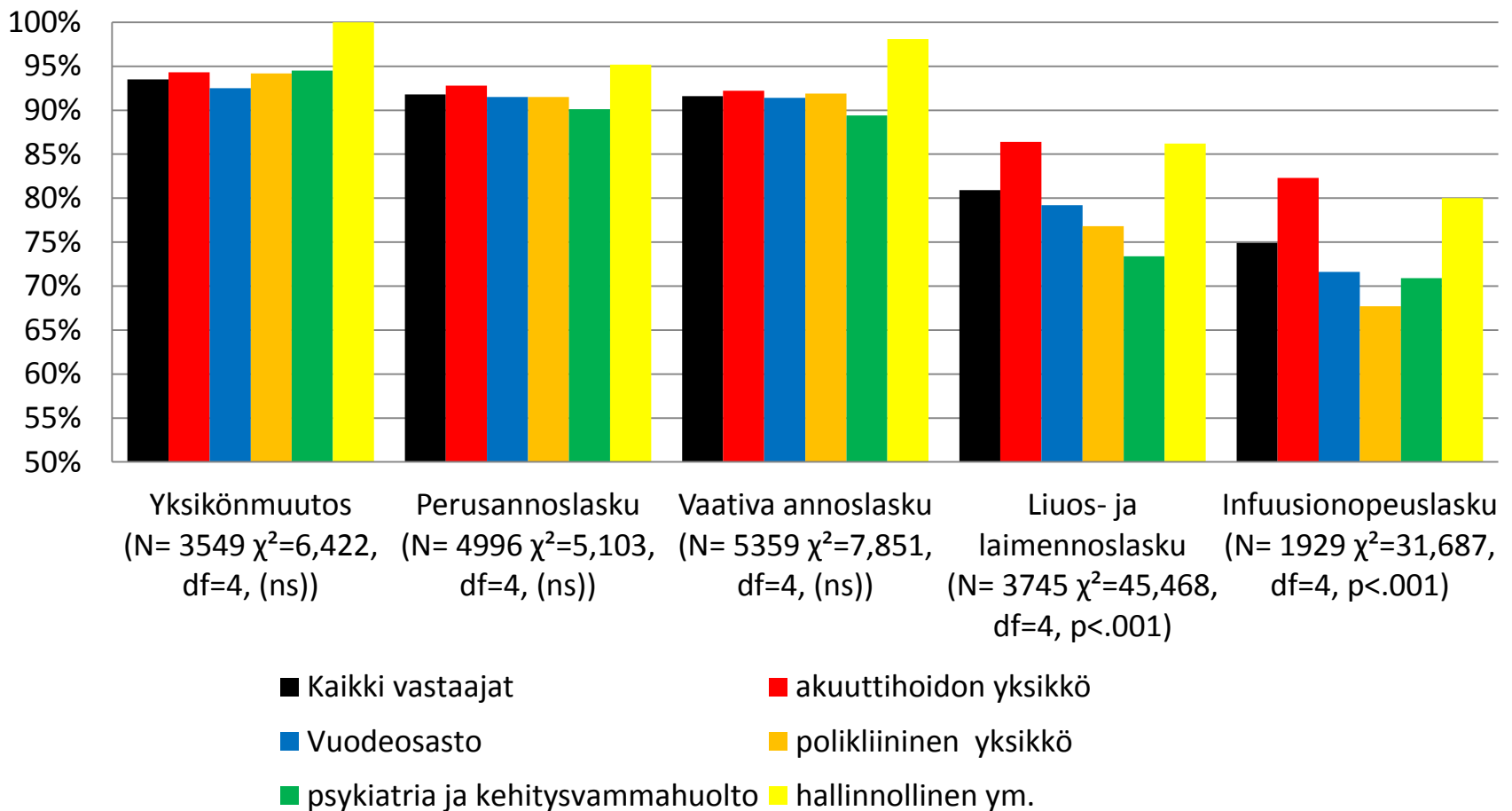
Tulokset

- * Lääkehoidon teoreettisen osaamisen ja lääkelaskujen välillä on tenttien arvosanojen perusteella positiivinen korrelaatio ($r = .318$, $\text{sig} < 0.001$; $N = 2451$)
- * Noin 90 % vastaajista pääsi teoreettisesta tentistä läpi ensimmäisellä yrityksellä
- * Kumulatiivisesti kolmannen yrityksen jälkeen tentin oli läpäissyt jo 99,8 %
- * Tenttiyritykseen käytetty aika oli teoreettisessa tentissä 38,87 minuuttia
- * Sairaanhoidajat arvioivat, että heidän lääkelaskennan taitonsa ovat hyvät
- * Kuitenkin hoitajista vain 67,3 % läpäisi lääkelaskutentin ensimmäisellä yrityksellä
- * Kumulatiivisesti viimeistään kolmannella yrityksellä lääkelaskutentin läpäisi 95,1 %
- * Lääkelaskutenttiin käytetty aika oli keskimäärin 17,62 minuuttia
 - * hyväksytysti suorittaneet käyttivät keskimäärin 5 minuuttia vähemmän aikaa

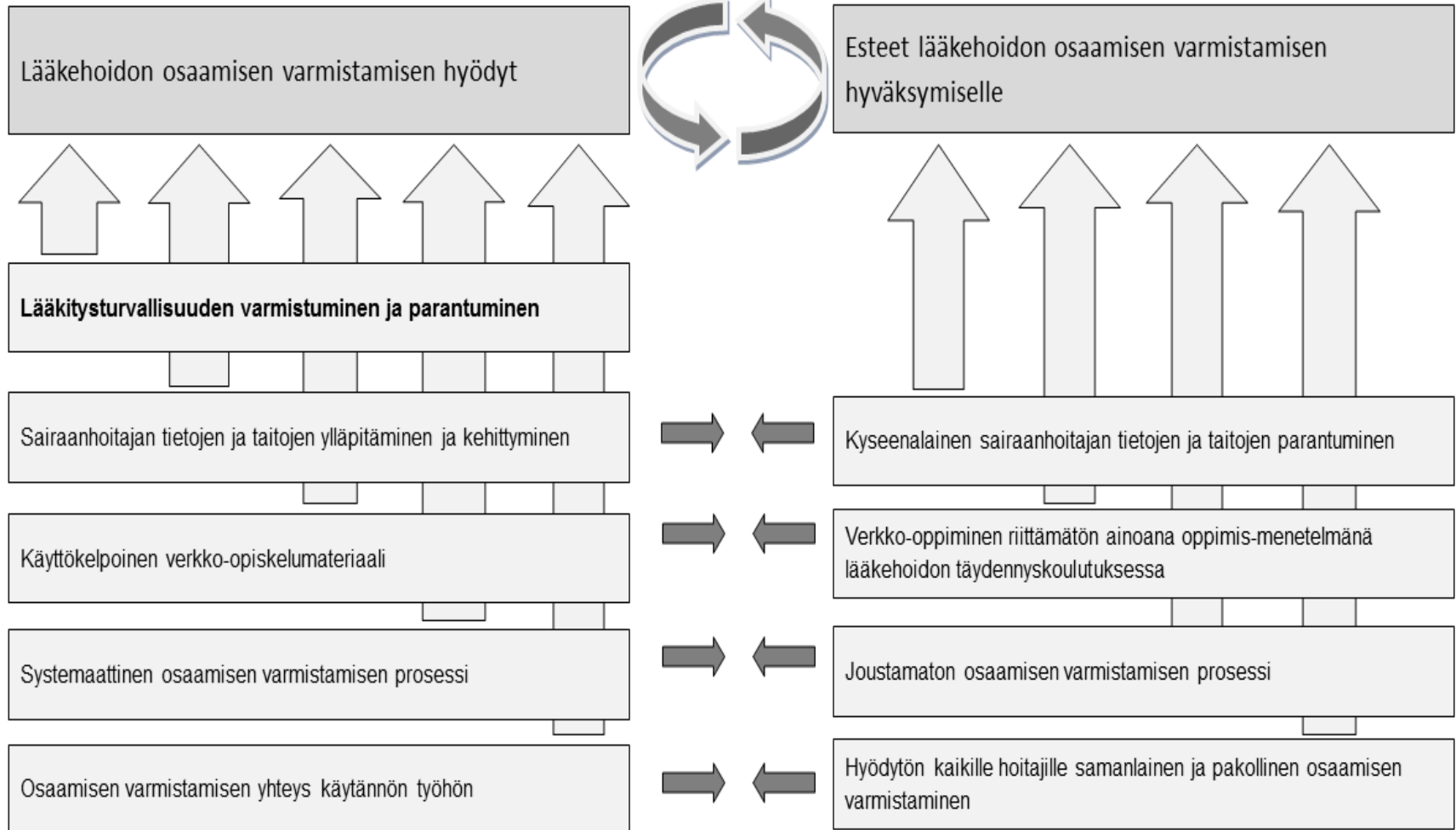
Tulokset

- * Eniten oikeita vastauksia oli
 - * lääkkeiden käsittelyn, annostelun ja aseptiikan kysymysryhmässä (90,5 % oikein)
 - * verensiirtoihin liittyvissä kysymyksissä (87,7 % oikein)
 - * elvytyislääkehoidon kysymyksissä (87,6 % oikein)
- hieman heikomminkin hallittiin
 - * Anatomian ja fysiologian kysymykset (82,6 % oikein)
 - * farmakologian kysymykset (79,7 % oikein)
- * Akuuttihoitoon yksiköissä oikeiden vastausten määrä oli joko suurin tai toiseksi suurin

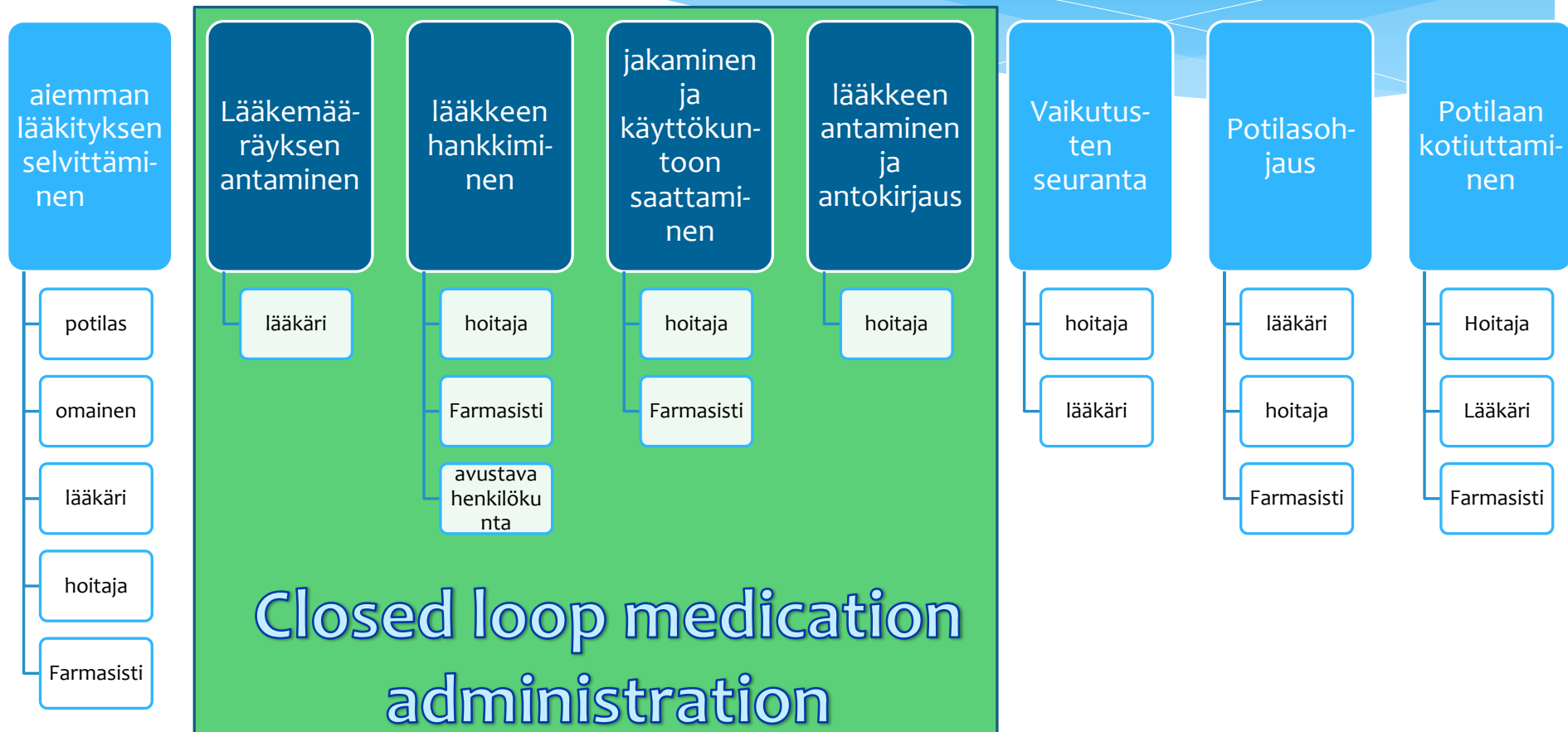
Läkelaskukysymysten oikeiden vastausten määrä prosentteina työyksiköittäin ryhmiteltynä; $n = 19\,578$, $\chi^2 = 63,152$, $df = 4$, $p < 0.001$

Sairaanhoitajien käsitykset lääkehoidon osaamisen varmistamisesta

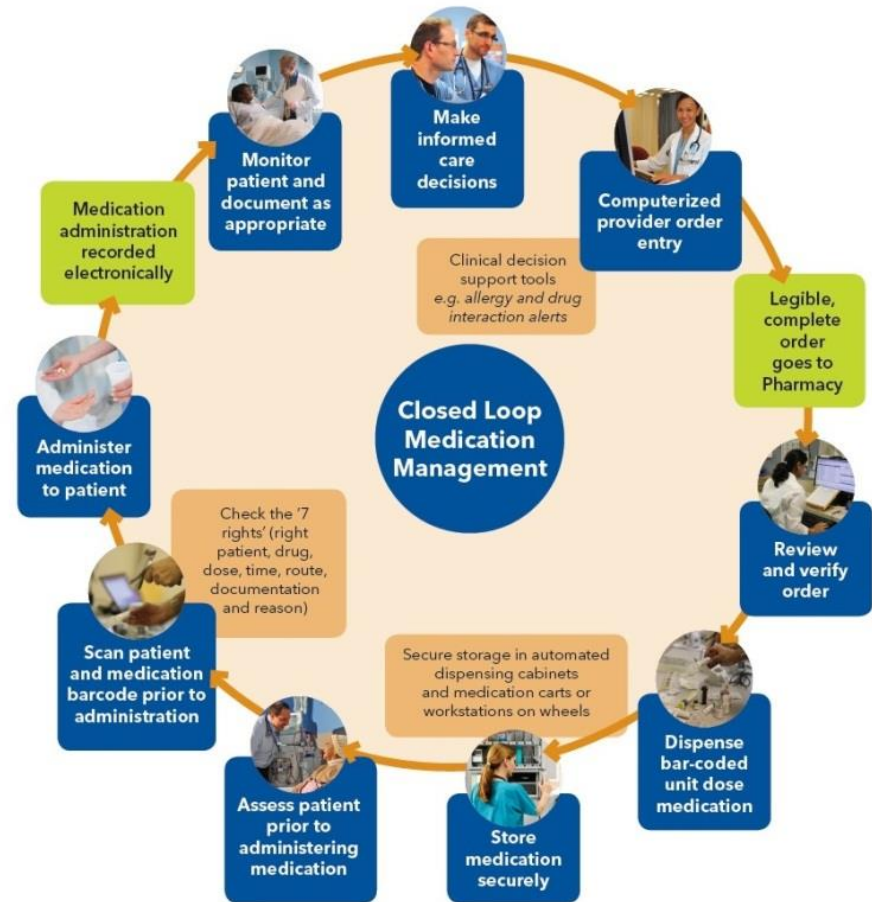

Lääkehoidon toteuttamisen prosessi

Closed loop medication administration

- * ”Lääkehoidon katkeamaton prosessi”
- * Lääkäri määrää lääkkeen suoraan sähköiseen lääkitysoosioon
- * Farmasistit arvioivat lääkemääräyksen oikeellisuuden
- * Automaattisen annosjakelun kautta potilaskohtaiset lääkkeet
- * Viivakoodien hyödyntäminen sekä hoitajan, potilaan että lääkkeen tunnistamisessa
- * Kuvan lähde: <http://cstproject.ca/news/closed-loop-medication-management-safety-win>

Kysymys 4

- * Kirjaako lääkäri lääkemääräyksen organisaatiossasi suoraan lopulliseen lääkitysosioon?
 - * Eli hoitajan ei tarvitse siirtää tietoa mihinkään.

lääkemääräyksen antaminen

- * lääkehoidon valinta, sopiva annos, lääkemääräys, lääkemääräyksen ohjeistus
 - * Lääkärin tehtäviä
- * Määrätystä ja annetusta lääkkeestä on kirjattava
 - * Lääkkeen nimi tai vaikuttava aine
 - * Lääkemäärä
 - * Lääkkeen annostelu
 - * Antokerrat
 - * Annostelutapa
 - * Lääkkeen vaikutukset
- * Lääkemääräyksen kirjaaminen sähköisesti
 - * computerized provider order entry (CPOE)
 - * Päätöksentuki
 - * Esimerkiksi SFINX interaktiovaroitukset
 - * Allergia ym. hälytykset

Kysymys 5

- * Jaetaanko lääkkeet potilaskohtaisiksi annoksiksi tulosteista?

Lääkkeen jakaminen ja käyttökuntoon saattaminen

- * Osastolla tapahtuva käyttökuntoon saattaminen
 - * Sähköinen potilastietojärjestelmä ja lääkitysosio
 - * Tulosteiden käytön lopettaminen lääkehoidon toteuttamisessa
 - * Lääkeannokset merkitään potilaan tiedoilla
 - * potilastarra
- * Automaattinen annosjakelu
 - * Todettu useissa tutkimuksissa vähentävän lääkityspoikkeamia
 - * Suomessa lähinnä perusterveydenhuollossa

Yksittäispakattu koneellinen annosjakelu

Unit dose dispensing system

Kuvan järjestelmä: <http://www.swisslog.com>

Lääkkeen jakaminen sähköisestä potilaskertomuksesta OYS

Kysymykset 6-8

- * Lääkkeitä annettaessa oikea lääkitystieto varmistetaan tulosteista tai muista papereista
- * Kaikki annetut lääkkeet antokirjataan aina rakenteisesti (ei siis riitä että kirjataan "lääkkeet annettu" tai vastava)
- * potilas tunnistetaan aina potilasrannekkeesta tai kysymällä koko nimi

lääkkeen antaminen potilaalle

- * lääkkeen vieminen potilaalle
 - * Mobiilityöasemat, Computer on Wheel (COW)
- * potilaan tunnistus
 - * Viivakoodi / rfid käyttäminen lääkehoidossa vähentää poikkeamia
- * lääkkeen antaminen potilaalle
 - * Kuvatietokanta (yhteispohjoismainen)
 - * Esim LääkeTabletti® tai Hoitotyön Pharmaca Fennica® Suomessa
 - * Viivakoodien hyödyntäminen
- * lääkehoidon kirjaaminen
 - * Antokirjaus välittömästi lääkkeen antamisen jälkeen
 - * Kaikki lääkkeet, myös säännölliset
 - * electronic medication administration record (eMAR)

Lääkekärryjä OYS

Erva lääkehoidon koordinaattori, Sami Sneck, sh, TtT

lääkehoidon kirjaaminen

- * Tehtävänä
 - * Edistää hoidon laatua
 - * Edistää hoidon turvallisuutta
 - * Edistää hoidon tehokkuutta
- * Tietoa tuotetaan, jaetaan ja hyödynnetään
 - * Potilaalle
 - * Hoitoon osallistuville
 - * Samassa yksikössä
 - * Muille hoitoon osallistuville
 - * Siirtovaiheessa muille yksiköille ja organisaatioille
 - * Lääkehuoltoon osallistuville
 - * Lääkehoidon turvallisuuden ja oppimisen tarpeille
- * Lääkehoito
 - * Riskialtis
 - * Monivaiheinen
 - * moniammatillinen

lääkehoidon kirjaaminen

- * Riskejä
 - * Vaihtelevat ja epäselvät toimintatavat
 - * Epäselvyys vastuista
 - * Monitulkintaiset tiedot
 - * esim lyhenteet
 - * Väärät tiedot
 - * Virhe tiedon kopioimisessa
 - * Ristiriitaiset tiedot
 - * Puuttuvat tiedot
 - * Kotilääkitys
 - * Todellisen tiedon saaminen hankalaa
 - * Määrättyjä lääkkeitä ei käytetä tai käytetään vastoin ohjeita
 - * Käsikauppalääkkeet, itsehoitovalmisteet
 - * ”naapurin hyvät lääkkeet”
 - * Yhtenäisten tietojärjestelmien puute
 - * Tekniset ongelmat tietojärjestelmissä

Lääkehoidon vaikutusten seuranta

- * Vaikutusten ja vaikuttavuuden seuranta
 - * Hoitovaste
 - * Sivuvaikutukset
 - * Haittavaikutukset
 - * Yhteisvaikutukset
 - * lääkkeen antaja tulee olla tietoinen vaikutuksista, joita tulee seurata lääkettä annettaessa ja sen jälkeen

Kiitos

- * Sami Sneck
- * Erva lääkeshoidon koordinaattori, Oys
- * TtT, sh
- * [sami.sneck\(at\)ppshp.fi](mailto:sami.sneck(at)ppshp.fi)
- * 040 5086197